

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Decimanona. Explicantur verba illa: Et misericordia eius à progenie
in progenies timentibus eum: vbi ostendimus B. Virginem per
misericordiam, beneficium Incarnationis intellexisse, pariterque ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

non recte iudicasti, nec custodisti legem iustitiae, nec secundum voluntatem Dei ambulasti. horrendè, & cito apparebit vobis, quoniam iudicium durissimum in ijs, qui praesunt, fiet. Timeant ergo Reges durissimum hoc iudicium, ne in summa potestate summa sit licentia, liberaeque viuendi. Nam, vt

D. Ambros. ait Ambrosius: Lubrica est in bonis moribus licentia potestatis, & oblatio facultatis: lubricus locus est regnum, adeò vt in eo collocatus sanctus Dauid in adulterium lapsus sit.

Quamobrem fixo timoris Dei opus est regi, quo potestatis libertatem coerceat.

D. Isidor. de Difficile est (ait D. Isidorus) Principem regredi ad melius, si vitijs fuerit implicatus: populi enim peccantes iudicem metuent, & à malo legibus cohibentur. Reges autem nisi solo Dei timore, metuque gehennae coercentur: liberè in praecipua prorumpunt, & per abruptum licentiae in omne facinus labuntur: haec ille.

Timeant igitur & contremiscant oportet Principes, quod Deum iudicem & vindicem habeant, cuius sola manus paucos in pariete characteres exarans potentissimos terrere fecit Reges. Audi Daniele:

Daniel. 5. Apparuerunt, inquit, digiti, quasi manus hominis scribentis. Tunc facies Regis commutata est, & cogitationes eius conturbabant eum, & compages venum eius soluebantur, & genua eius ad se inuicem collidebantur. O Regem Babylonicum imperij potentissimum, manus parua, non hasta, & gladio, sed tenui calamo armata, tantum tibi terrorem incutit: tantum certè, quia manus est omnipotentis Dei, ab omnibus Regibus rationem seuerè exposcens. Tria verba scripsit manus illa, Regibus cunctis affluè animo voluenda, Manè, Techel, Phares. illa Daniel hunc in modum exposuit:

Dan. 5. Manè: numerauit Deus regnum tuum, & cōpleuit illud: Techel, appensus es in statera & inuentus es minus habens; Phares, diuisum est regnum tuum, & datum est Medis, & Persis. Vtinam sicut manu illa in aula regia Babylonicum imperij haec inscripta fuere, nunc etiam à Regibus in palatijs haec eadem inscriberentur, frequentique consideratione expendereantur, Manè, numerabit

Deus regnum Regis, & numerabit dies quibus est regnaturus, & paulò post è vita & regno migrare iubebit. Techel, appensus es in statera diuina. O Rex, appendit Deus recte facta, appendit quoque mala opera, appendit in statera virtutes Rege dignas, appendit vitia Rege indigna. O illum infelicissimum, qui inuenitur minus habens, & illum felicissimum, qui iustitiam, pietatem, Dei cultum, fidem, charitatem, reliquasque virtutes iustitiae rectè habuisse ponderis reperitur; è regno hic temporario in aeternum transferetur, qui verò iustus, debitoque pondere caruerit, amisso regno, aliisque tradito iam perpetuam, misericordiamque Orci seruitutem detrudetur. Haec qui frequentè meditatione animo vertit, vigilanti cura republ. administrat, exemplo ad virtutem subditos ducit, recte facta recte factis perpetuo cumulat, ne in statera debitum pondus desit, & de caelesti regno per supremum omnium iudicem excludatur. Cui sit honor & gloria in saecula saeculorum. Amen.

HOMILIA XIX.

Explicantur verba illa: Et misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum: vbi ostendimus B. Virginem per misericordiam, beneficium incarnationis intellexisse; pariterque de timore seruilis, & filiali pertractatur.

Vm proprium sit charitatis, qua sancti diligunt proximos sicut seipsum, iuxta diuinum praecipuum: Diliges Matth. 2. proximum tuum sicut te ipsum: eorum bona tamquam propria reputare, vt pote qui per charitatem facti sint cum illis cor vnum, & anima vna, vt loquitur D. Lucas in actis A. postolicis: hinc est quod B. Virgo, quae inter omnes puras circa

creaturas perfectiorem charitatis gradū attingit, beneficia facta vniuerso orbi quasi sibi collata illa reputans, pro his etiam gratias agit, Deumque magnificat & propter eadem exultat spiritus eius, vnde postquam gratam se exhibuit Deo propter beneficia sibi collata: *quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius: continuo gratias refert propter beneficium diuinæ misericordiæ in omnes nationes se diffundentis: misericordia eius à progenie in progenies timentibus eum.* Vnde obseruatione dignum est, quam egregiū ordinem Deipara seruauit in suo cantico; primò enim tractat de fonte, deinde de aquæ ductu, tandem de agris, in quos aquæ illæ deriuantur: primo dixit: *Magnificat anima mea Dominum.* Ecce misericordiæ perennem fontem: deinde ait: *quia respexit humilitatem ancillæ suæ:* ecce Mariam aquæ ductum, per quem diuinæ gratiæ fluentia diriguntur, ac tandem ait, à *progenie in progenies timentibus eum:* ecce signat agros, ad quos fluentia illa deriuantur. Theophylactus per hæc verba intelligit significari, quod timentes Deum consequuntur misericordiam tum in hac generatione, hoc est, in presentis seculo, tum in futura generatione, hoc est in futuro sæculo; in hac enim centuplum accipiunt, in illa verò vitam æternam possidebunt. Alij cum Cardinali Toletò intelligunt verba illa de successione generationum solius populi Iudaici, Alij verò interpretantur sensum esse, quod misericordia Dei incipiet à progenie Iudæorum, & perueniet ad progeniem gentilium: sed planior sensus est, & verior, vt vniuersas nationes, & ætates cõprehendat, Dauide dicente: *Misericordia Domini plena est terra,* adeò vt non sit qui se abscondat à calore misericordiæ eius. Ita exponit Venerabilis Beda dicens: *Progenies autem, & progenies velut viriisque populi, Iudæi videlicet, & Gentilis appellat, vel certè per omnium orbem nationum, quas in Christo credituras esse preuidebat.* His adiungo Euthymium in cap. i. Lucæ

opinantem à *progenie in progenies,* idem significare in Hebræo quod *semper:* vnde sensus erit, quod in omnes homines indeficiens erit eius misericordia & perennis. Illud tamen præcipue in his verbis expositionem desiderat, quid sub nomine *misericordiæ* beata Virgo intellexerit? quidam enim Doctores, quos sequitur doctissimus Beuxamis, nomine *misericordiæ,* intelligunt diuina beneficia, quæ Deus munificentissima manu omnibus nationibus confert: *Incipe tu (inquit ille) à primo homine, quidne ipsum post peccatum mors corporalis, & æterna vindicaret prohibuit, nisi Dei misericordia? Quid Noè à diluuiò, Loth ab excidio, Abraham ex Hæc Chalæorum, Iacob ab Esau, Iosephum à carcere, populum ab Ægyptiaca seruitute, eundem ex Babylonica captiuitate eripuit, nisi Dei misericordia? ac tandem, vt Dauid dixit: misericordia Domini in æternum vsque in æternum: quali diceret: non est misericordia diuina instar humanæ, quæ solum extenditur ad proxima, non ad remota, sed in omnia se diffundit, Ecclesiastico dicente: misericordia hominis circa proximum suum, misericordia autem Dei super omnem carnem.* Gessit tyrum huius amplissimæ misericordiæ flumen, quod è medio paradisi progrediens in quatuor capita diuisum vniuersam terram irrigabat: sicut enim illa irrigatio paradisi his omnibus modis potuit fieri (vt post alios multos adnotauit Perreus super Genesim) vt vel flumen illud multos sinus, & anfractus faciens, vsquequaque paradysum allueret, & irrigaret; vel vt ex eo complures alui ducerentur, & in omnes paradisi partes deriuarentur; vel vt instar Nili, ac Iordanis statis anni temporibus augetens & superfluens, paradysum inundaret, atque irrigaret; vel denique, vt per subterraneos meatus vniuersam Paradisi terram humore suo perfunderet: ita omnibus his modis diuina misericordia mortalium animos irrigat, atque fecundat: aliquando enim diuina gratia per secretissimos quosdam meatus, atque internas inspirationes perfun-

Beuxamis
tom. 1. super
c. 1. Lucæ.

Genes. 7.

Gen. 19.

Gen. 12.

Gen. 30.

Gen. 41.

Exod. 14.

1. Esdr. 1.

Psal. 88.

Eccles. 18.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Genes. 2.

Lucæ 1.

Lucæ 1.

Lucæ 1.

Tolet. super
c. 1. Lucæ.

Psal. 118.

De la hem.
seria 6. ante
quorū Do-
min. Aduer.
Euthym.

De diuina
misericordia
vide que la-
tissime dixi
in homiliis
nostris Ca-
tholic lib. 2.
de incarnat.
homil. 12.
Ad Gal. 2.
D. Aug. in
exposit. sup.
Magnific.

D. Ambros.
in apolog.
Dauid po-
steriori c. 12.
Psal. 16.

die mentem hominis, aliquando varias per tribulationes, & anfractus faciens, vt ex illis deinde consolationum aquæ de ducantur ad animam refocillandam, ac recreandam; plerumq; verò per variarum virtutum alueos complures deducit; denique ad eò interdum inundat, & auget, vt omnè terrenam conuersationem homo deponens cum D. Paulo dicat *Viuo ego, iam non ego; viuit vero in me Christus*. Vt in communior & receptior Patrum sententia est, beatam Virginem sub nomine *misericordia*, hoc loco intellexisse beneficium Incarnationis: vnde D. August. in expositione huius cantici inquit: *hæc illa misericordia, quam timentibus se exhibuit Deus, quia Verbum suum per assumptam carnem in hunc mundum misit, vt per ipsam aëreas potestates potenti virtute debellaret, & genus humanum ab earum potestate redimeret*. D. Ambrosius in hoc etiam sensu explicat verba illa: *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam*, dum ait: *Magna misericordia, quia Verbum caro factum est, & habitauit in nobis*. Ac eadem D. Hieronymus verba illa psalmi: *Mirifica misericordias tuas, qui saluos facis sperantes in te*, ipse vertit: *Mirabilem fac misericordiam tuam: Est autem notissimum in nullo opere Deum Opt. Maxi. mirabilem magis misericordiam suam reddidisse, quàm in stupendo Incarnationis prodigio; ante illam enim subleuabat Deus hominū miseria absq; labore villo, post Incarnationem verò multis doloribus, instar parturientis, nobis opem tulit, quod eximia, ac mirifica misericordie euidens argumentum est. Imò, si rem aliū perpendamus, reperiemus Deum nunquam ostendisse misericordiam rigoroſe loquendo, quousq; in vtero virgineo Verbum caro factum est: nam vt tradidit D. Thomas, misericordia præter efficacem voluntatē subleuandi alienam miseriam, importat compassionem eiusdem miserie; vnde D. Hieronymus lib. ethymologiarū dixit, misericordiam esse, quasi *miserum faciens cor*, cum igitur Deus ante Incarnationem nō*

potuisset habere huiusmodi cordis compassionem. Incarnatus verò frequenter hominum miseriis cōpassus fuerit, Apollonio dicente, *non habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris*: consequens est misericordiam completè, & perfectè non fuisse in Deo ante Incarnationem, sed post illam. vnde non incongrue existimauerim, quod licet misericordia, sicut & cætera diuina attributa omnia diuinis personis æquè conueniant, speciali tamen ratione Filio ascribi debet, non solum per quandam attributionem, & accommodationem ad eum modam, quo potentia Patri, & bonitas Spiritui sancto aptari solet, sed quia reuera nec Pater, nec Spiritus sanctus, sed solus Filius in Cruce pro nobis mortē subiit ad subleuandam vniuersalem humani generis miseriam, & diabolica captiuitate eos misericorditer liberandus, sed hoc huc spectant ad eandem expositionem confirmandam verba illa Dauidis, quibus postulans à Deo, vt ostenderet sibi filium suū humana carne indutum, dixit: *Ostende nobis Domine misericordiam tuam*, quod perinde fuit, ac si diceret (vt exponit Nicolaus de Lyra) *Ostendisti potentiam in creatione mundi de nihilo, & sapientiam tuam in mundi gubernatione, & iustitiam tuam in peccatorum punitione sicut in diluuiis, & submersione Sodome, & Gomorre, ideo nunc ostende nobis misericordiam tuam in Filij tui Incarnatione*. Fuisse autem hanc summam misericordiam, ex eo non obscure probari potest, quia præter quàm summa erat miseria, à qua nos subleuauit, est adeò gratuitum beneficium, adeoque mera gratia, vt nec sub meritò Christi ceciderit. Diuina quidem prædestinatio, prima gratia, necnon & donum perseverantiæ licet non cadant sub merito nostro (vt cōmuni consensu docent Theologi cum D. Thoma) Christus tamen Dominus (vt idem fatentur) causa fuit meritoria nostræ prædestinationis, primæ gratiæ, & doni perseverantiæ, suam tamen Incarnationem nec meruit, nec potuit mereri.

D. Tho. 3. p. 4. 2. ar. 11. Incarnationis beneficium aded pura, ac
 de ver. 9. 29. meta gratia esse perhibetur, reliquum
 est supremum misericordiae gradum attigisse, vt & Pauli verba satis indicant: *Ma-*
 1. Tim. 3. *nifeste magnum est pietatis Sacramentum,*
 quod manifestatum est in carne: vnde Zachariae
 Ima. 1. magni Baptistae parens non potentiae, non sapientiae, sed misericordiae Incarna-
 tionis opus attribuit: *Per viscera misericordiae Dei nostri, in quibus visitauit nos oriens*
ex alto. Ad haec illud dicere non parcum, quod in quocumque sensu sumatur ver-
 bum illud *miseriordia*, siue pro beneficio vocationis, & diuinae illuminationis, siue pro beneficio Incarnationis, non aliter, quam per Virginem illam praestitit nobis Deus: vt enim ex regione Eden (vt Hebraei notant super Genesim) flumen quod Deus posuit in paradiso, originem trahens per ipsum Paradisum eurtum suum dirigebat, vt non solum illum irrigaret, sed & partes illi confines, & circumdantes; ita diuinae misericordiae flumen, per Mariam, tanquam per secundi Adam paradisum, transit ad irriganda hominum corda; vnde quaestioni illi propositae sancto Iob: *Dic mihi, si habes intelligentiam, per quam viam spargatur lux, & diuiditur aestus super terram?* abunde satisfecisse arbitrat, dicendo Beatam Virginem esse viam, per quam lux haec spargitur, quae illuminat omnem hominem uentem in hunc mundum, quam ardens diuini amoris aestus Ecclesiae filiis diuiditur; nam, vt dixit Bernardus: *Nil nos uoluit habere Deus, quod per manus Mariae non transiret:* vnde, & Ecclesia ipsa ei canit: *Tu regis alti ianua, & porta lucis fulgida.*

Exponamus iam verba illa: *timentibus eum.* In his tria praecipue nobis explicare incumbit primum est, quare magis dixit misericordiam Dei communicari *timentibus*, quam credentibus, quam sperantibus, aut diligentibus eum: secundum, de quo genere timoris hic loquatur tertium

est, quomodo beata Virgo coarctat misericordiam Dei ad timentes Deum: cum etiam ad non timetes se diffundat, Christo Domino dicente: *Qui solem suum facis oriri super bonos, & malos.* Ad primum Cornelius Ianfenius in haec verba respondet: *Aperte dicit potius timentibus eum, quam obedientibus ei, aut, diligentibus eum, quia prius de Dei potentia, & sanctitate cecinit, quibus respondet in nobis timor, & reuerentia Dei.* Bene quidem, sed melius meo iudicio responderetur, consultissime beata Virgo dixisse, misericordiam communicadam esse timentibus Deum, quia cum ex illa soleant homines ea abutentes anam sumere ad licentiosius viuendum, ideo misericordiae timorem adiecit, quasi frenum ad compescendam hominum petulantiam, qui ex immensae Dei misericordiae consideratione, vana fiducia decepti ad peccandum quotidie (proh dolor) proniores redduntur: ad quod alludens Ecclesiasticus dixit: *Ne dicas: misericordiam Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.* Misericordia enim, & ira ab illo cito proximat, & in peccatores respicit ira illius. Vnde ad hanc rem dignam illam Salomone sententiam esse arbitror: *Mel inuenisti, comede, quod sufficit tibi, ne forte satiatus, euomas illud.* Fauus mellis est Verbum Incarnatum, quem casta apes Maria, concubitus instar apum nesciens, caelesti Spiritus sancti rore decedente, ex propria substantia illum produxit, vnde Christo nato d. d. u. est: *Hodie mellisui facti sunt caeli:* ait ergo Salomon: *dulcissimum huius tantae misericordiae mel inuenisti, comede, quod sufficit tibi, ne adeo temere confidas in hac tanta miseratione, vt inde licentiam sumas ad differendam pristinae uitae poenitentiam, aut in noua prolubendum peccata.*

Ad secundum quaesitum, de quonam timore beata Virgo hic loquatur: praetermissa illa Episcopi Christopolitani, timoris diuisione in expositione super Magnificat, ubi ait: *Quadruplex potest esse timor*

Matth. 9.

Corn. Ianfe-
in sua con-
cordia, &.

Eccles. 5.

Prou. 25.

Antiphona
Ecclesiae.Episc. Chri-
stopol. in
expositione
sup. Magnif.

timor

timor seruilis, castus, & sanctus; aliter enim timet seruus, aliter filius, aliter vxor, aliter vir iustus: seruus timet facere malum, ne verberetur à Domino; filius verò timet patrem, ne priuet ipsum hereditate; vxor verò timet virum, ne separetur, & dimittat illam; sed vir iustus, & sanctus timet peccare contra Deum, non propter aliquod proprium interesse, sed ne displiceat Deo, quem diligit in se, propter se, & super omnia: Hac inquam omiſſa diuisione, bimbrem partitionem inter Theologos celebrem in medium adducam, timoris seruilis, & filialis, cuius in hæc verba meminit Diuus Hieronymus: Duo sunt timores Domini: prior seruilis, qui principium sapientie vocatur: secundus amicalis, qui perfectiorē sapientiam comitatur. Timor seruilis principium sapientie est; quia quisquis post errorem delictorum sapere incipit, timore diuino corripitur, ne ad tormenta ducatur. Sed hunc timorem perfecta dilectio foras mittit. Succedit autem timor Domini sanctus, permanens in seculum seculi, quem non excludit, sed auget charitas. Ipse est, quo timet filius bonus, ne vel in modico oculo amantiſſimi patris offendant. Timorem quidem seruilē, quo quis ob gehennæ pœnam, aut extremi iudicij seueritatem perterritus, à peccatis se abstinet, licet multi hæretici damnarint, sacrum tamen Concilium Tridentinum ad exemplum Niniuitarum respiciens, qui pœnæ timore perculli ad tonæ prædicationem pœnitentiam egerunt, damnantes illum his verbis anathematizat: Si quis dixerit, gehenna meū, per quem ad misericordiam Dei de peccatis dolendo confugiūmus, vel à peccatis abſtinemus, esse peccatum, aut peccatores facere, anathema sit. Et quidem sacrum Concilium videtur mihi hanc doctrinam apertè deduxisse ex verbis Christi Domini: Timeſte eum, qui postquam occiderit corpus, potest corpus, & animam mittere in gehennam ignis. Vnde & hoc genus timoris laudant vehementer Patres, præcipuè D. Gregorius, & D. Chryſoſtomus; ille enim lib. 2. Moral. In via Dei à timore incipitur, vt ad fortitudinem veniatur; nam sicut in via seculi audacia fortitudinem,

ita in via Dei audacia debilitatem parit; & sicut in via seculi debilitatem, ita in via Dei timor fortitudinem gignit. Diuus Hieronymus in hunc modum loquitur: Nisi bonum esset timor, filius patris pedagogos non proponeret, non legulatores, cuiuslibet villos magistratus. Quid gehenna grauius? Sed huius metu nil vilius. Gehenna namque timor, regni nobis offert coronam. Vbi timor est, lior non est. Vbi timor est, extinctus furor est; cupiditas improba correpta, omnis irrationabilis passio exterminata. Et sicut in domo stante milite semper armato, non latro, nõ alius quis talia mala patrum appavere propius audebit, sic, & metu animarum nostras detinente, illiberalium nulla perturbationum facile nobis subrepat, sed omnes fugiunt, & pelluntur, timoris imperio vndique exactæ. Itaque volunt isti Patres, quod licet timor seruilis sit imperfectus, est tamen via, & principium ad perfectum timorem: sicut enim acus se habet ad filium, quia perforando trahit ipsum, coniungendo pannum cum altero, & missa acu foras manent partes panni consutæ, & vincit per filium, ita similiter timor seruilis formidine futuræ pœnæ pungit cor hominis penetrans, & exinde trahit secum ad timorem filialem, per quem, quia hic habet charitatem sibi adiunctam, manet anima hominis Deo adhaerens, & quasi cum illo confusa.

Præter hunc seruilē timorem est alius filialis, quando quis nõ propter pœnam, quam Deus peccanti minatur, sed propter vitandam Dei offensam abhorret peccatum: Discrimen autem inter hoc filialem, & illius seruilis timoris genus D. Augustinus hac egregia similitudine videtur constituit. Pone, inquit, aliquam feminam castam, timentem virum, aliam pone aduleram, & ipsa timet virum. Casta times, ne discedat vir, adultera, ne veniat. Sed hoc etiam multo clarius idem Augustinus, super epistola B. Ioannis: Non potest, inquit, melius explanari, quid intersit inter duos timores, castam, & eum quem charitas foras mittit, quæ si ponas duas maritatas, quarum vnā constituit

D. Hieron.
lib. 1. in c. 1.
pro tom. 3.

Concil. Trid.
sess. 6. can. 8.

Matth. 10.

D. Greg. lib.
2. Moral.

D. Chryſoſt.
hom. 25. ad
popul. An.
tioc. tom. 4.

D. Aug.
in 2. ad. 10.

D. Aug. in
stat. 9. in
epist. 1. can.

dias volentem facere adulterium, delectari
 nequitia, sed tamen ne damnetur à viro, huic
 onerosa est viri presentia: tales sunt qui timēt,
 ne veniat dies Iudicii, ne damnentur: fac al-
 teram amare virum, debere illi castos ample-
 xus, & nulla se adulterij immunditia macula-
 re optat presentiam viri. Vtraque timet, vox
 una, diversus animus: illa timet, ne veniat; i-
 sta ne discedat. Huius filialis timoris fru-
 ctus adeo vberes, & copiosi sunt, vt vix
 in numerum redigi valeant; nam ille im-
 primis iuvat ad credulitatem diuinorum
 arcanorum, iuxta illud: qui timent Domi-
 num, non erunt incredibiles verbo eius. con-
 fert scientiā plenitudinis scientie, timere Deum
 præbet sapientiam: initium sapientiæ est ti-
 mor Domini. illuminat mentē, & tenebras
 pellit: Orietur vobis timentibus nomen meum
 solius Iesu. confert bonorum spiritualium
 vbertatem: pauperem vitam gerimus, sed
 multa bona habebimus, si timuerimus Deum:
 sed non solum spiritualium, sed & tēpo-
 raliū: Non est inopia timentibus eum. Timor
 Domini fugat peccatum, Ecclesiastico
 dicente: Timor Domini expellit peccatum:
 Prohibet in noua prolabi peccata: Per ti-
 morem Domini declinat, omnis homo à malo.
 Ingerit animæ dulcedinem: Quam magna
 multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam ab-
 scondisti timentibus te. Confert stabilitatē:
 Firmamentum est Dominus timentibus eum.
 Confert iucunditatem, & delectationem:
 Timor Domini delectabit cor. Præbet animi
 fortitudinem: Qui timet Dominum, nihil
 trepidabit. Communicat pacem, & tran-
 quillitatem: Qui timet Dominum, in pace ver-
 sabitur, Irrigat animam fluentis cœlesti-
 bus: Timor Domini fons vitæ: fecundat illā
 ac bonorum operum fœcus eam parturi-
 re facit: A timore tuo Domine concepimus, &
 quasi parturimus spiritum salutis. Tandem
 hic filialis timor adeo perfectus esse per-
 hibetur, vt in beatis Deo fruētibus, ces-
 sante Fide & Spe, ipse non cesset, sed in
 æternum perseueret, Dauide dicente: Ti-
 mor Domini sanctus permanens in seculum se-
 culi: & Ecclesia canente: Tremunt Potesta-
 tes, Cæli, cælorumq; Virtutes: Vnde cum D.

Hieronymus, inquit: Vterque autem timor
 in futura vita cessabit, charitas vero nunquam
 excidet, sed in plenitudine sapientiæ perpetua
 manebit, intelligendus est loqui non de
 dono ipso habituali timoris filialis, cum
 hoc certum sit manere in patria, sed de
 actu illo, quem iustus elicit in via, timens
 à Domino separari; hic enim cessabit in
 patria, cum per visionem beatificam om-
 ninō certificentur beati nunquam à Deo
 separandos fore: quare ipsi timorem solum
 exercent, dum diuinam maiestatem
 incessanter reuerentur, quæ actum B. Vir-
 go frequentissime etiā exercuit in via, nō
 verò primum, quia cum agnosceret se factam
 impeccabilem per plenitudinē gratiæ
 sibi infusæ, non poterat timere separari
 à Christo Domino. Ad eo autē in ea
 viguit filialis timor, vt se matre illius esse
 affirmaret: Ego mater pulchra dilectionis &
 timoris & agnitionis, & sanctæ Spei. Ad totū
 ergo nostram redeuntes, quamuis Hugo
 Victorinus existimauerit B. Virginem in
 prædictis verbis: misericordiam eius à progenie
 in progenies timentibus eum: locutam fuisse
 tam de timentibus timore seruili, quam
 filiali, verius tamen esse arbitror cum no-
 stro Nicolao de Lyra hunc locum intel-
 lexisse de casto, & filiali timore; nam licet
 Dei misericordia in Incarnationis bene-
 ficio se diffundat in omnes, quo ad suffi-
 cientiā, quo ad efficaciam tamen actualis
 sanctificationis non se extendit, nisi ad ius-
 tos tantū, Deum timentes timore filiali.
 Ad vltimum tandem quæsitum, quo-
 modo B. Virgo limitauerit misericordiā
 Dei ad timentes se, cum etiam nō timen-
 tes innumeros suæ misericordiæ effectus
 quotidie experiantur? Ex nuper dictis fa-
 cile respondetur, beatam Virginem locu-
 tam fuisse, non de communicatione mi-
 sericordiæ quantum ad sufficientiam, sed
 quantum ad efficaciam: efficaciter au-
 tem non communicatur iustificationis
 misericordia, nisi timentibus Deum. Cui
 sit honor & gloria in sæcula sæculorum.
 Amen.

D. Hier. l. i.
 in c. i. Pro-
 tom. 4o

Hugo Vico-
 rin. in annot.
 sup. Magnif.

Nicolau de
 Lyra super
 c. i. Luca.